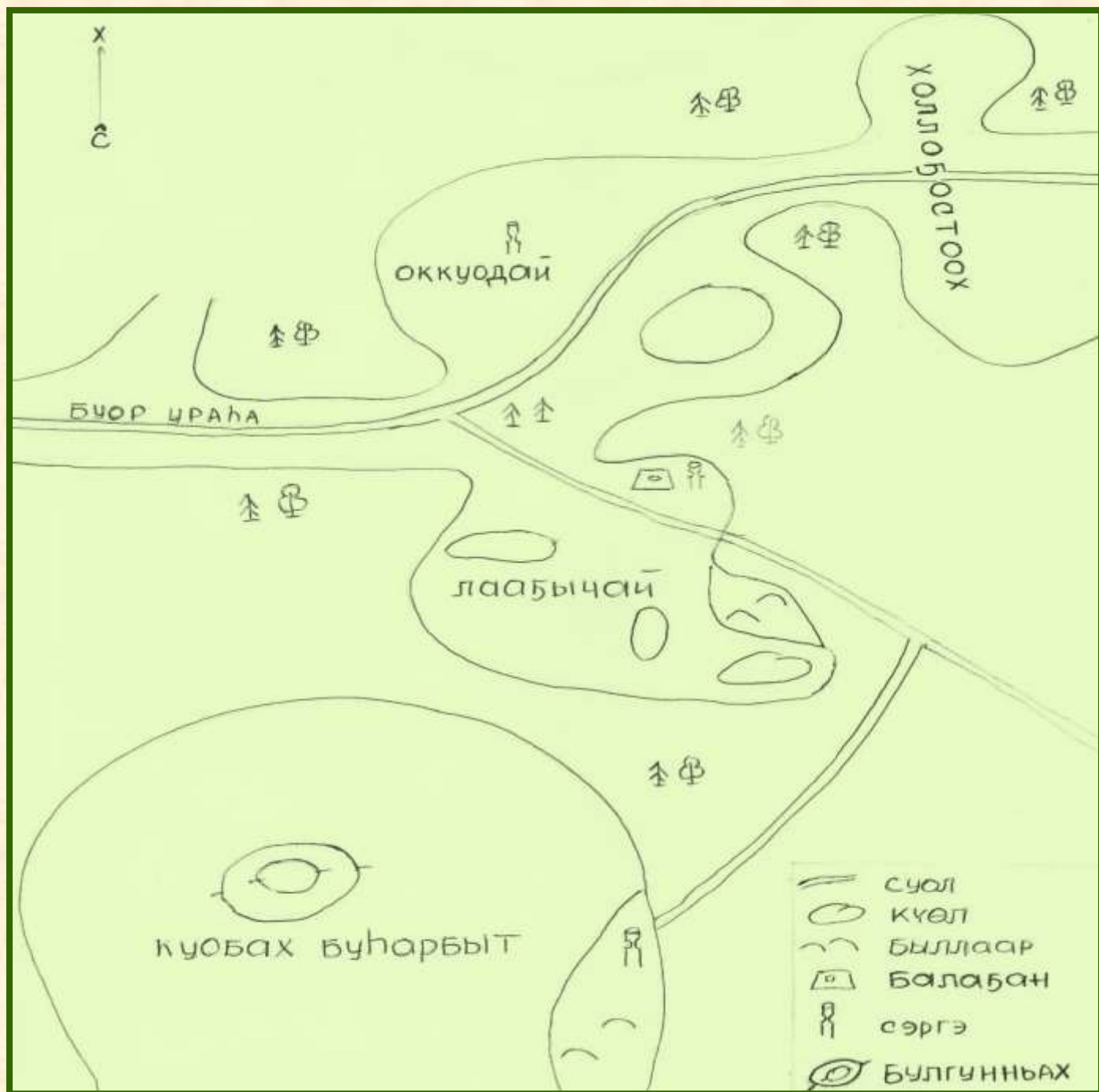

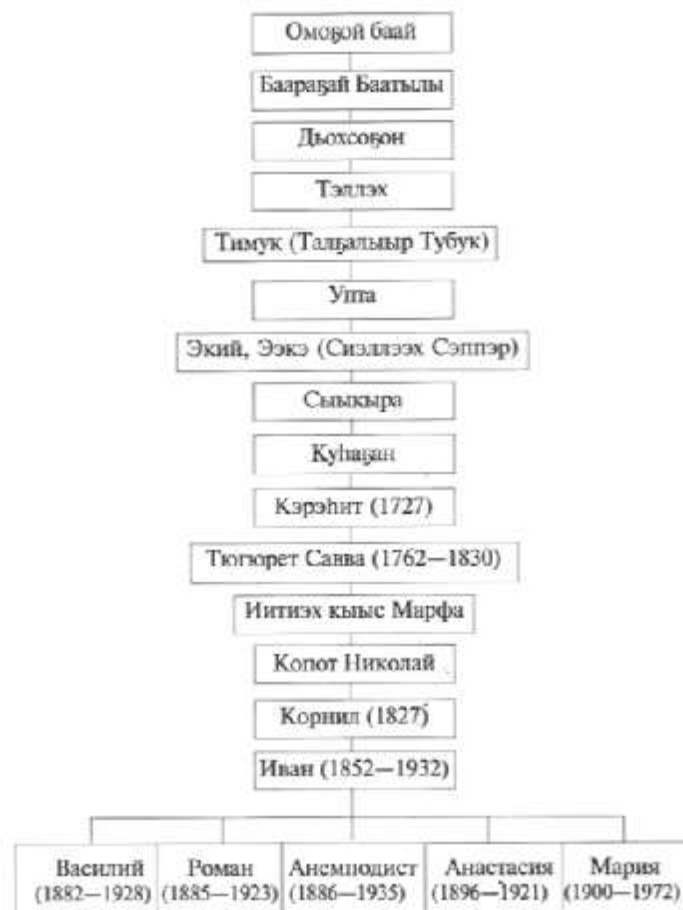

*Поэт, прозаик,
бодон
общественнай
деятель
Анемподист
Иванович
Софронов -
Алампа*

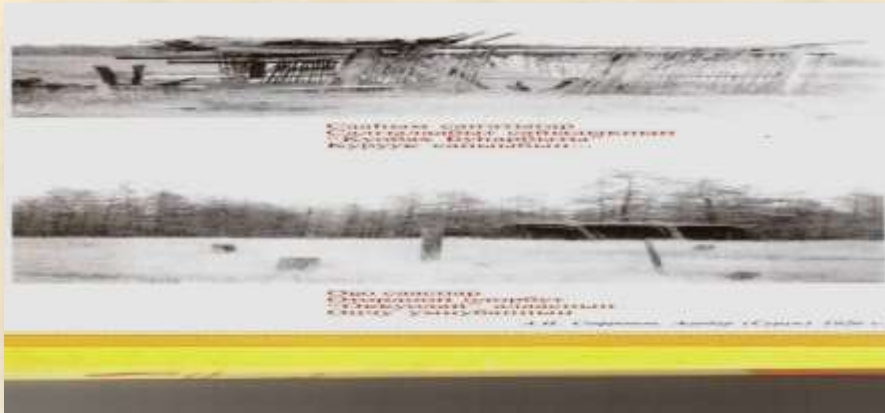

Ф. Ф. Захаров.

Боотурускай улус сахаларын төрүт уустара.
Документальной очерк. Чурапчы. 1993

Документальной очеркаттан көрдөхсө,
Өксөкүлээх Өлөксөй, Алампа, Амма Аччыгыя уонна Суо-
рун Омодлоон биир сиэннээх-мутуктаах хаан уруулулар

Сааһым саһатыгар
Салгылаабыт сайылыктын
«Куобах буһарбыты»
Куруук саныбын...

*Оџо сааспар
Отордоон олорбут
«Оккуодай» алааспын
Ончу умнубалпын...*
А. И. Софронов.
Аџабар (Сурук). 1926 с.

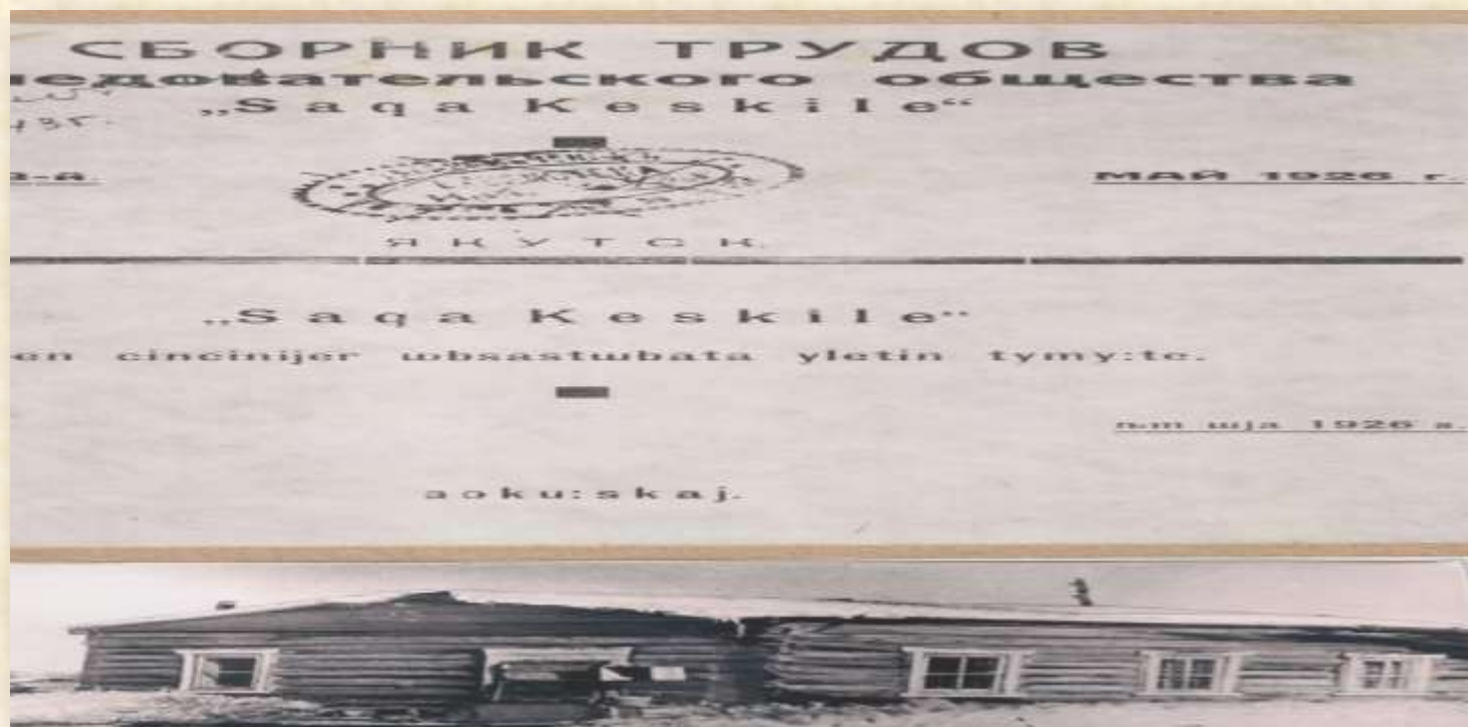

К моему счастью, когда мне должно исполниться 16 лет, около нас была открыта церковно-приходская школа, куда я и поступил во вторую группу с разрешения родных. Продукты питания готовил сам и школу закончил за два года. Продолжать в дальнейшем образование, за отсутствием средств, я не мог.

А. И. Софронов. Автобиография. 1926.

Живя у брата-учителя на Алдане, любил свои думы и настроения записывать на бумаге, но их никому не показывал, а тайком уничтожал.

А. И. Софронов. Автобиография. 1926.

Алампа Кириэс Халдьяайыга 1904-1907 сс. убайа В. И. Софронов үөрэппит оскуолатын дьиэтигэр олорбута.

Анемподист абатыгар бэлэхтээбит хаартыската.
Кэннигэр «*Любезному родителю на память от сына Анемпо. 1912 г. Ноября 28 дня*» диэн суруллубут

*Аан дойдуга
Айан төрөппүт
Абам обонньор!
Аччыгый уолум,
Акаары буолан,
Алааһыттан
арахсан,
Аңардас абатын
бырабан,
Атын сиргэ
Айманнаба диэмэ...
Мин дабаны
Төрүүхпүттэн
Түһэн биэрбэт
төлкөлөөх,
Олоруохпуттан
Охтон биэрбэт
онгоһуулаах
Уол оҕо буолуом!
Абаа!*

Абабар. 1926 с.

Ыырбыттан ыраатан... (1907-1913 сс.)

Когда в 1911-1912 гг. стал издаваться якутский журнал «Думы якута», я вошел в состав редколлегии журнала и стал писать для него стихи, рассказы, а также печатать переводные произведения.

С тех пор у меня возник интерес к якутскому художественному слову и я стал писать. Но, к сожалению, из того, что было написано в то время, многое было утеряно.

А. И. Софронов. Автобиография. 1926.

Тураллар: (ханастан уна) А. И. Софронов,
Калинкин атыһыт кыһа В. К. Слепцова,
Т. В. Слепцов, олороллор: К. Д. Спиридо-
нов, М. И. Спиридонова, сиэннэрэ
В. Т. Слепцов.

А. Софронов — атыһыт Спиридонов үлэһитэ

Когда же мне исполнилось 20-21 г., точно не помню, выехал я в Якутск и здесь Родственники устроили меня в типографию газеты «Якутский край,» где я получал 5 руб в месяц. В типографии скоро я стал наборщиком якутского текста. Так я работал полтора года и, получив звание якутского наборщика, поступил писцом К рыбаку-старiku Спиридонову. Я в этой новой роли работал в течение 14 лет.

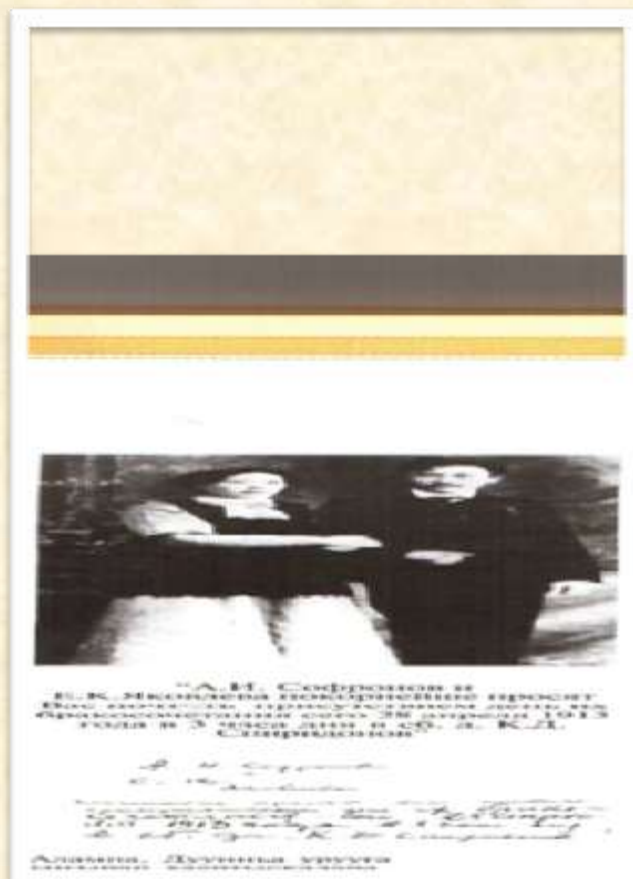
А. И. Софронов. Автобиография. 1926.

Алампа соботох таптала, саха бастакы актрисата
Евдокия Константиновна Яковлева Нам улуунун
1 Үөдэй нэһилиэгэр тохсунньу 2 күнүгэр 1891 с.
төрөөбүтэ.

*Ньургуннааҕар
ньуолдьаҕай ньуурдаах,
Ньалбайдааҕар намчы лабаалаах,
Сибэккитээбэр тэтэргэй имнээх,
Күөх уу долгунун курдук
Күөгэлдьигэс бэйэлээх
Көмүс доҕорум.*

А. И. Софронов ... киһи дууһатын иэйиитин ыраас чыпчаалын – тапталы чабыл кыымнарынан сабар хоһооннору кимиэхэ анаабытай? Суруйааччы уйан дууһатын саамай нарын утабын ким лынкыната тыаһаппытай, ким тырымната туоппутай, кини «манан туллуга», «халлаанын кустуга», «хайбаллаах киэргэлэ» ким этэй?

Н. И. Протопопова, «Манан тулук эрэ далластыр». 1999 с.

Впервые пьесу «Бедный Яков» написал летом в Булуе в 1914 году, опубликованную в 1924 г.. С этого времени очень бережно относился к своим произведениям. Также в низовьях Лены написаны и следующие пьесы: «Любовь», «Споткнувшийся не оправляется», «Тина жизни» и «Манчары».

А. И. Софронов.

Автобиография.

Алампа кинигэлэрин тастара

*Театр - киһи күннээби эрэйин-буруйун у
Театр -киһи харабынан көрбөт олох-дьаһа
санааны кэнэтэр, диринэтэр...*

А.Софронов. Театр

1916 с. “Инородецтар комитеттарын” көбүлээ-
һининэн, драматург бэ-
йэтин салалтатынан, Ир-
кутскайдаабы универси-
тет аһыллыгытыгар анаан
үбү хомуйарга “Дыдангы
Дыаакып” аан бастаан
туруоруллубута.

1917 с. А. И. Софро-
нов “Дыдангы Дыаакып”
драмата бирикээсчиттэр
кулууптарыгар туруо-
руллубут. Ярославская
ис хоһоонун арыян тыл
эппит. Мэхээлэ оруолун
М. Аммосов, Ньюкулай
оруолун П. Ойуунускай
голорбуттар. Көрөөч-
чүлэр спектаклы улахан-
нык хайбаабыттар.

И.Д.Новгородов
“Хотугу сулус” № 6,
1966 с.

ПРОТОКОЛ

Протокол сов. тов. СОФРОВ, Инспектор
Аммосов, работниками калотел Заб. Якут. /
Членовский, театром / основана пикета 1916
ЯКУТ от 7 декабря 26 с. на 130 / и на
1916-1917 году на заседании и в подписание 30
клуба, театров и театров с разными орта
заседания, театров и театров с разными
и на 1916-1917 году на заседании и на 1916-1917
Год. 1916, театры и на всем заседании и
театров на заседании, театров и театров
на заседании и театров с разными орта
и на 1916-1917 году на заседании и на 1916-1917
но 1916-1917 году на заседании и на 1916-1917
этих театров и театров с разными орта
и на 1916-1917 году на заседании и на 1916-1917
и на 1916-1917 году на заседании и на 1916-1917

Якутская АССР

Софров

Год. 1916, театры и на всем заседании и
театров на заседании, театров и театров
на заседании и театров с разными орта
и на 1916-1917 году на заседании и на 1916-1917
но 1916-1917 году на заседании и на 1916-1917
этих театров и театров с разными орта
и на 1916-1917 году на заседании и на 1916-1917

1916-1917
Якут. АССР
1916-1917

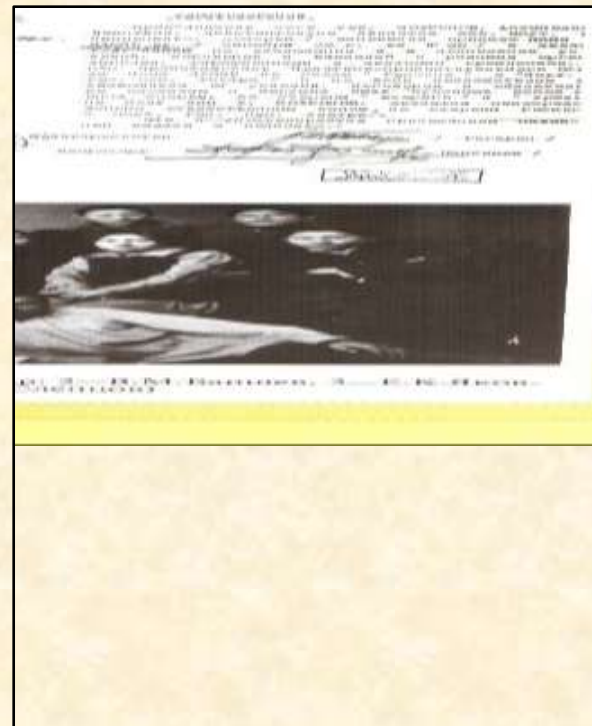
1926 с. Саха государственной театрын уонна госкиинэ сэбиэдиссэинэн
анаммыта. 1928 с. кулун тутар 28 күнүгэр диэри үлэлээбитэ.

*«Театр – киһи утуйбут кистэлэн
санаа-тын уһугуннаран сайыннаран
оскуола...»*

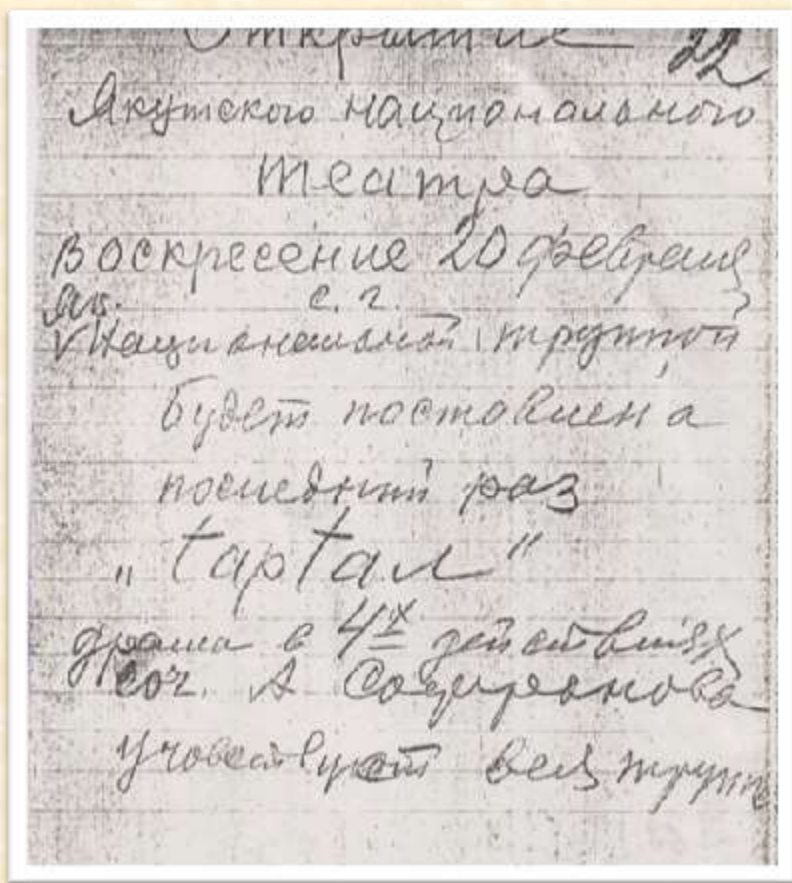
6 декабря 1926 г. приказом Наркомпросздрава
ЯАССР на базе Якутской национальной труппы
образован Якутский государственный театр.
Заведующим театром назначен извест-ный
якутский драматург **А.И.Софронов**

Якутия. Хроника. Факты. События. 2004.

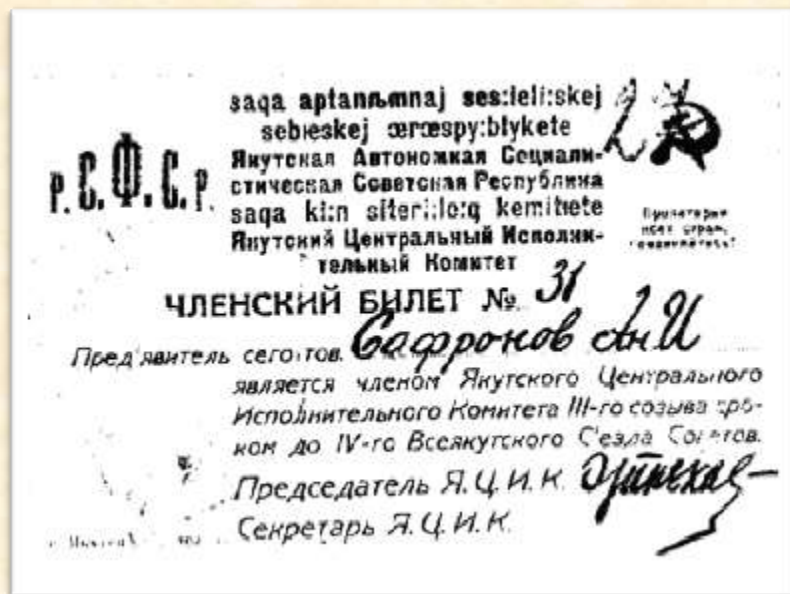
Саха бастакы драматура А.И.Софронов хара маннайгыттан классик быһыытынан Гоголь, Чехов таһымнарыгар тахсыбыта. Көрөрбүт курдук итинник үрдүк драматургияттан сабалаабыппыт.

А. Борисов. Саха сирэ. 25.04.2001с.

М.Е.Федорова —
Кэтириис. 1924 с.

А. Ильина —Кэтириис («Таптал» драма). 2011 с.

А.И.Софронов — ЯЦИК чилиэнэ.
1924 с.

ПРИКАЗ

По Якутским народно-революционным добровольным отрядам.
№ 34 15 апреля 1923 года г. Якутск

Сотрудникам штаба за усердную службу в награду приказываю выдать из трофейных ружей Адыютанту Софронову Анемподисту Ивановичу винчестер № 926399 со ста патронами.

Командующий Якнарревдот: Г. Сивцев.
НА РС(Я), ф.455, оп.1, д.1, л.25

8 января 1924 г. На основании решения 1-го Всеякутского Учредительного съезда Советов для переговоров с повстанческим отрядом П. Оросина о сдаче на милость Советской власти выехала делегация в составе А.И.Софронова, Р.Ф.Кулаковского и И.К.Жарных.

Якутия. Хроника. Факты. События. 2004.

63

Командующий Якнарревдот.
т. Сивцеву

Р.Ф.Кулаков

На основании приказа от 15 апреля 1923 г. выдать в награду Адыютанту Софронову Анемподисту Ивановичу винчестер № 926399 со ста патронами.

Адыютант штаба гвардии А. Софронов

«Саха кэскилэ» общество кэлимник, араас өрүттээхтик чинчийиинэн, үөрэҕирии, культура, наука боппуруостарынан утумнаахтык дьарыктаммыта, үгүс үлэни тэрийбитэ.

Алампа делегатынын кулун тутар 7 күнүгэр диэри Баку куоракка 1 түркологическай съезкэ И. Барахов, А. Иванов-Күндэ, А. Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй, Алампа делегатынан талыллан барбыттара. Кулаковскай ыалдыан Москваҕа хаалбыта.

Алампа делегатынын кулун тутар 7 күнүгэр диэри Баку куоракка 1 түркологическай съезкэ И. Барахов, А. Иванов-Күндэ, А. Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй, Алампа делегатынан талыллан барбыттара. Кулаковскай ыалдыан Москваҕа хаалбыта.

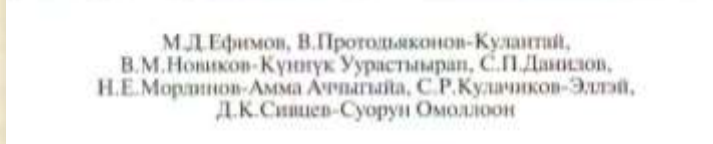

Алампа делегатынын кулун тутар 7 күнүгэр диэри Баку куоракка 1 түркологическай съезкэ И. Барахов, А. Иванов-Күндэ, А. Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй, Алампа делегатынан талыллан барбыттара. Кулаковскай ыалдыан Москваҕа хаалбыта.

Алампа делегатынын кулун тутар 7 күнүгэр диэри Баку куоракка 1 түркологическай съезкэ И. Барахов, А. Иванов-Күндэ, А. Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй, Алампа делегатынан талыллан барбыттара. Кулаковскай ыалдыан Москваҕа хаалбыта.

1926 с. олунньу 23 күнүттэн кулун тутар 7 күнүгэр диэри Баку куоракка 1 түркологическай съезкэ И. Барахов, А. Иванов-Күндэ, А. Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй, Алампа делегатынан талыллан барбыттара. Кулаковскай ыалдыан Москваҕа хаалбыта.

[illegible][illegible]

А. И. Софронов кэпсээннэрэ, бэчээтгэммит сыла, псевдонима:

Кэпсээн. «Саха саната» сурунаал, 1912, Атгат Нуорупуос.

Сөлүүкүн кэпсээнэ. «Саха саната» сурунаал, № 1, 1913, Нуорупуос.

Кэпсээн (Албыннаппыт). 1922с. атырдьах ыйа, «Манчаары» хаһыат, Куорат сахата.

Үөрэх баайдааҕар ордук. 1923, «Ааҕар кинигэ», Алампадьыыс Соппуруонап.

Ордугу булаары олоҕун алдьаппыт. 1924, 6/11.

Барда. 1926 с., «Чолбон» сурунаал 1 №, Оҕо тулаайах.

Дьүһүн кубулуйумтуо. 1926, «Чолбон» сурунаал 2 №, К-п.

Уйбааннаах Маайыстара. 1926, «Чолбон» сурунаал 2 №, С.

Баччаа тийиэххэ. 1927, «Чолбон» сурунаал 3-6 №№, А. Кыайыгыйап.

Куораччыт. 1927, «Чолбон» сурунаал 3-6 №№, А. У. Кыайыгыыйап.

Оҕонньор кэпсээнэ (Колхозтаах оҕонньор). 1966, «Хотугу сулус» 6 №.

Сотору да көстөр сордообут. 1935, «Кыһыл ыллык» 2 №.

«Москуба куоракка...»

- 1 -

1. Фамилия, имя и отчество Саргисов
Александр Иванович

2. Год, месяц, число и место рождения 39
(по юл. календ.) А. А. С. С. Ф.
Матвеев уезд 1-й окр.
Согонск район

3. Место постоянного жительства Москва

4. Род занятий (основная профессия) научный работник

5. Отношение к прохождению обязательной военной службы не состоит как зряк

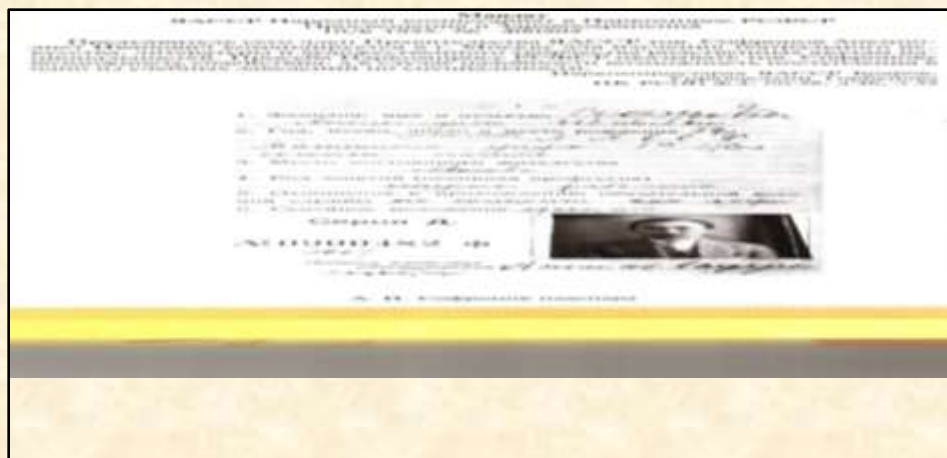
6. Семейное положение оженат

Серия Д.

№ 0900482 ❖

3069

Подпись владельца удостоверения Александр Иванович Саргисов

Алампа М.И. Спиридонова ба
бэлэхтээбит хаартыскатын кэннигэр
суруйбут «*Бу Москва ба кэлэн
устуммут сирэйбит мэтириэтин кер*».

*Көрөбүн дуо, көмүһөм,
Көмүскэм уута
Көлөһүммээх сиргэ
Көтүллэн түһэрин,
Харабым уута
Хара буорга
Хараара саккырыырын.
Туохтан,
Салбан санаам санныйда,
Өрөгөйдөөх өйүм өһүлүммэ,
Хатан хааным харыаһынна...*

Алампа. 1925

Дуунньа, Алампа аймахтара Петр
Ванифатьевич, Александра Петровна
Слепцовтардын

Е. Гоголева, А. Софронов, Р. Оросин,
кэргэнэ А. Татаринова ийэтинин

Алампа күһэлэнгнээх кэмнэрэ

... Анкета для арестованных и задержанных

Софронов Анемподист Иванов. Возраст 41...

Родств. Софронов Василий Ив. 46 лет. – брат, учитель.

Иван Корн. 86 лет: живут в улусе.

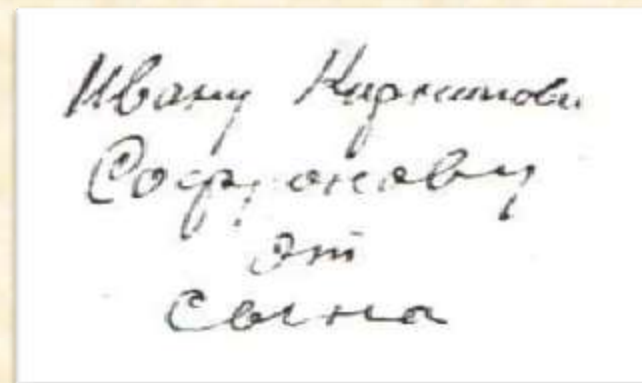
С 1927 г. 1 января по день ареста зав. Як. гос. театром. Арестован 22 на 23 марта с/г по адресу ОГПУ в гор. Якутске по Полевой ул., 17 на квартире.

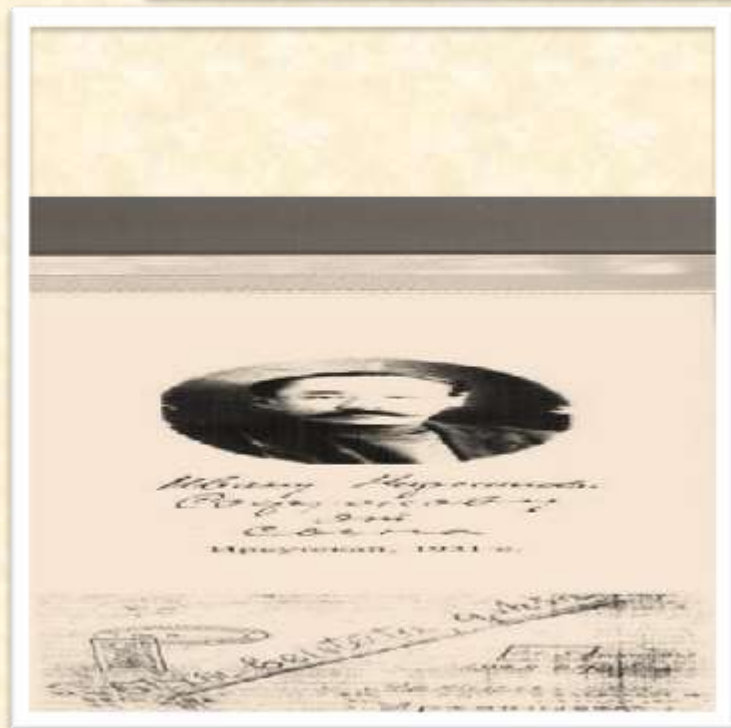
Со дня ареста никем не допрошен. В ноябре м-це ОГПУ было предъявлено обвинение по делу контрреволюционного заговора.

При аресте моем 22 на 23 марта все мои дела и бумаги взяты без описи.

А. Софронов. 26 марта 1928 года.

Иркутская
1931 с.

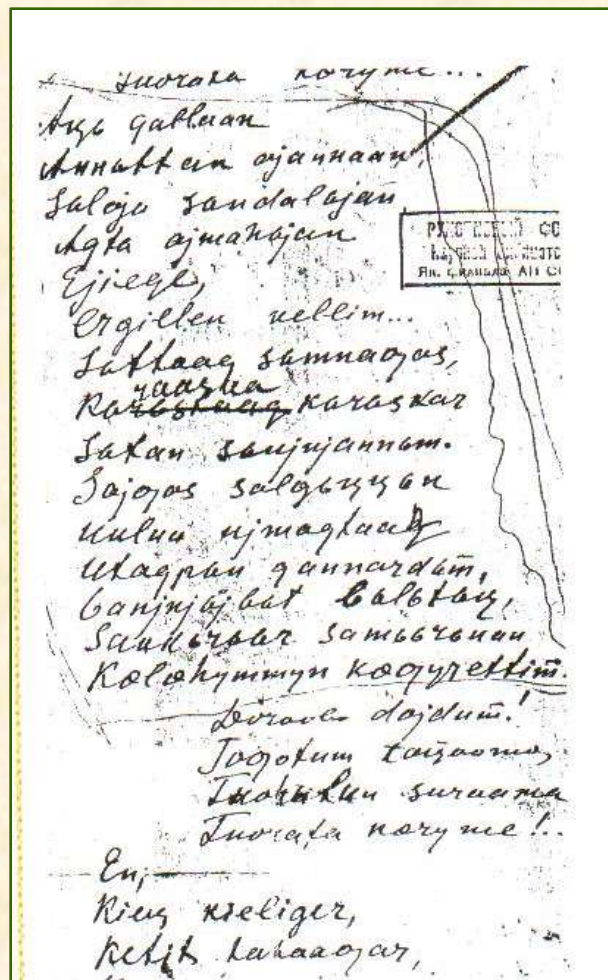
Рукопись. Архангельская.

Хаамарым харабыллаах,
Сылдьарым сыаптаах,
Олорорум остуруоктаах,
Аһыырым ахсааннаах,
Утуйарым уочараттаах,
Туттарым сокуоннаах,
Кэпсэтэрим кэтэбиллээх,
Барыта баһылыктаах.
Холбуу тутан
холобурдаатаахха,
Кэнним – кэтит кэпсээн,
Инним – им-балай..

Абабар сурук.

Архангельская,

1928-29 сс.

Дорообо, дойдум! Тоботун тогноомо... Туората көрүмэ!.. (1934-1935 сс.)

1. Пристал к берегу
(чувство необъяснимое)
2. Утро по городу до
дома
3. Никого не знаю
4. Вид и строительство
5. Дорообо и ...
6. Опять один
7. Поездка на родину
8. Уборка
9. Встреча у могилы отца
10. Перемены
11. Достижение
12. Опять один

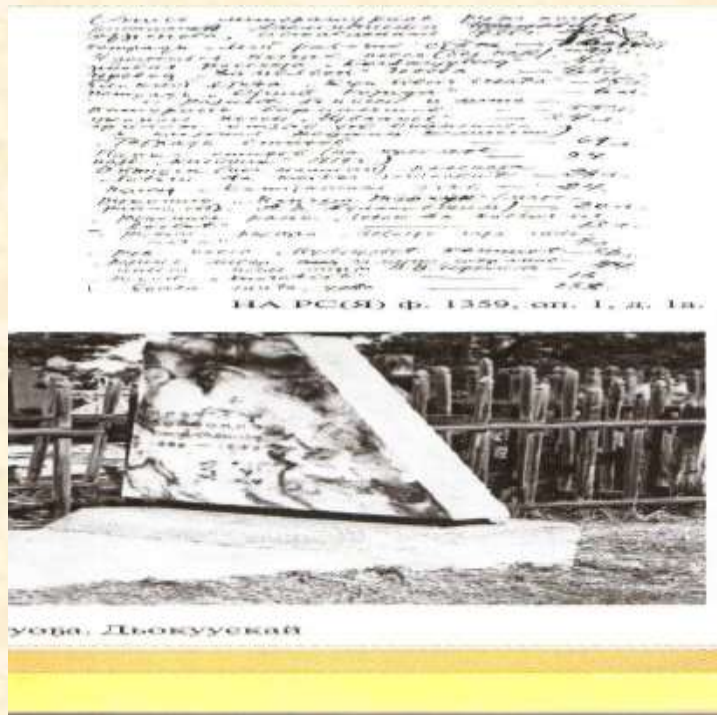
А. Софронов

бэлиэтээһиниттэн, 1933

Дойдутугар теннеругэр, 1932 с. А. И. Софронов
 Качугтан Киренскэйгэ диэри карбаас
 эрдиибитинэн наймылаан киирбитэ, ыарыта
 бэргээн, тохтообута. Тереебут дойдутугар 1933 с.
 от ыйыгар кэлбитэ.

Алампа, сылкаттан кэлэн баран, саха суруйааччыларын союзтарыгар кандидатынан киирбитэ. Бу кини хаартыскаҕа тihэх түһүүтэ. 1935 с.

Алампа унуоҕа. Дьокуускай

Алампа тапталлаах Сахатын сиригэр көнүлгэ
2 сыл 3 ый олоҕубута, 1935 алтынньы 24
күнүгэр өлүүр диэри

Алампа кэриэс суругуттан

Николай Иосифович уонна
Егор Иванович Посельский, икки
пенсионер, бэйэлэрин баҕа
санааларынан 1987 сыллаахха бэс
ыйын 1 күнүгэр Оккуодай диэн
Алампа төрөөбүт кыстык
алаабыгар өйдөбүннүк
остуолбалары туруорбуттара.

...Алампа барахсан дэгиттэр улэн
Улуукан дэтэргэ дьуерэлээх
Тыл күүһүн баарабай аҕата
Бар дьонтон улахан баһыыба!...

...Сүдү талааннар сүгүрүйэ
Күн бүгүн норуотун умнубат,
Уйэттэн уйэ5э астына
Кэнчээри ыччаттын кэриэстиэ!

*Н.Слепцов. Алампа барахсан.
«Таатта». 13.11.1996.*

Алампа кэриэс
маллара

*Мунурдаммыт олохпут са-
лан санаатынан ала гынан
Салбырбастаан баран,
устунан умнуу-тэмнии
уорабайыгар улабаа аспыт,
өтөрүнэн кыайан таайбат
буолбут биир моһуок
таабырыммыт, сүтэрэ
сатаан сүтэрбэтэх сүдү
сүтүкпүт буолар —
АЛАМПА.*

*Алампалыын көрсүһүүм
Ахтылҕанын саната
Алтан дуйа күһүнүм
Алгыһынан ардаата,
Алампаны арийыым
Аартык суола тыргылла —
Алтан сэргэ доборум
Алааһыгар абылла.
Көмүс чаран биһигэр
Күннээх алаас түөһүгэр
Тэбэр сүрэх кэриэтэ
Турар этэ биир сэргэ,
Хоһоон чорон соботох
Холобурун кэриэтэ
Хомус тыла тоһоҕос
Турар этэ ол сэргэ!..
Сайа. Соботох сэргэ. 2003.*